

Schaderegeling kleine gasvelden

Gericht aan college Heerenveen en tevens aan de voorzitter platform gemeenten met kleine gasvelden dhr. Tjeerd van der Zwan

In de Friese gemeenschap is al langere tijd grote onrust over plannen voor nieuwe, meer of langere gaswinning vanuit de in totaal 68 Friese gasvelden. Centraal geluid in dit brede verzet zijn de zorgen over veiligheid en het ontbreken van een goede schaderegeling. Zowel de provincie, als Friese gemeenten als inwoners dringen al lange tijd aan op een goede regeling. In het Manifest van Friese overheden over gas- en zoutwinning is in 2016 de Tweede Kamer opgeroepen om de **omkering van bewijslast** in te voeren voor mijnbouwschade als gevolg van gas- en zoutwinning voor alle winningsgebieden in Nederland.

Eind vorig jaar nam de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op haar jaarvergadering een motie aan waarin zij pleit voor invoering van de omgekeerde bewijslastregeling. Ook topman Theodor Kockelkoren van het Staatstoezicht op de Mijnen pleitte vorig jaar voor toepassing van de omgekeerde bewijslast in andere provincies dan Groningen waar meerdere ondergrondse activiteiten tegelijk plaatsvinden. In adviezen over gaswinning haalt de Provincie dit ook vaak aan.

Inmiddels ligt er een voorstel van de Minister waarin die omgekeerde bewijslast niet is opgenomen. Dit voorstel wordt op 6 februari 2020 in de Tweede Kamer behandeld. In berichten in de Friese media lijkt het als of het college zich neerlegt bij de voorgestelde regeling waarin de omkering van de bewijslast niet is opgenomen.

1. Onderschrijft het college het standpunt zoals verwoord in op het congres van de VNG aangenomen motie ten aanzien van de omkering van de bewijslast voor mijnbouwschade?

Antwoord:

Ja, op het VNG-congres is deze motie unaniem aangenomen. Dat betekent dat het college deze motie heeft onderschreven.

2. Is het college met ons van mening dat de schaderegeling voor het grote gasveld in Groningen op dezelfde uitgangspunten gebaseerd moet zijn als de regeling die geldt voor kleine gasvelden?

- Zo nee, welke motieven liggen er aan te grondslag om in te kunnen stemmen met verschillende regelingen voor grote en kleine gasvelden?

Antwoord:

Ja, wij vinden in principe dat de schaderegeling voor de kleine velden op dezelfde uitgangspunten moet zijn gebaseerd als die geldt voor Groningen. Bezien vanuit de positie van een getroffen burger vinden wij het niet te verdedigen dat een inwoner van Friesland moet aantonen dat de schade wordt veroorzaakt door gas, terwijl een inwoner van Groningen dat niet hoeft te doen. Dat standpunt hebben wij consequent uitgedragen.

Uit onderzoeken blijkt dat ook bij kleine gasvelden de kans op aardbevingen aanwezig is.

3. Kunt u aangeven vanaf welke aardbevingskracht schade aan huizen kan optreden en hoe groot de kans is dat dergelijke bevingen bij de Friese gasvelden op zullen treden?

Antwoord:

Wij kunnen geen uitspraak doen over de vraag vanaf welke kracht schade kan optreden aan huizen. De vraag of schade optreedt, is afhankelijk van diverse factoren, zoals de bodemgesteldheid, de kwaliteit (en de leeftijd) van de bebouwing

In de nieuwste winningsplannen die door mijnbouwbedrijven worden opgesteld, moet een seismische risicoanalyse worden uitgevoerd. Deze analyse voldoet aan een door het staatstoezicht op de Mijnen (SodM) opgestelde leidraad. Volgens deze analyse is er sprake van drie risicoklassen: laag, midden en hoog. Alle gasvelden in onze gemeente vallen in de lage categorie. Wij hebben ter informatie de desbetreffende paragraaf uit het ontwerpwinningplan Nieuwehorne als bijlage toegevoegd. Dit geeft inzicht in hoe deze risicoanalyse wordt uitgevoerd.

4. Kunt u per gasveld aangeven hoe groot het college de kans acht dat schade aan huizen en andere bouwwerken zal optreden?

Antwoord:

In het winningsplan voor de gasvelden Langezwaag is aangegeven dat de kans op schade als gevolg van zowel bodemtrillingen als bodemdaling zeer klein is. SodM en TCBB hebben in hun advies aan de Minister aangegeven het met deze conclusie eens te zijn. Deze constatering gaat ook op voor de gasvelden in Nieuwehorne en Rottum.

De input voor de modellen waarmee de risico's worden bepaald is veelal afkomstig van de aanvrager van de vergunningen. Er worden regelmatig twijfels geuit aan de betrouwbaarheid van deze informatie.

5. Kunt u aangeven of, en zo ja, hoe deze informatie onafhankelijk wordt getoetst en de betrouwbaarheid van de gegevens wordt geverifieerd?

Antwoord:

De informatie wordt getoetst door Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), TNO en de Technische Commissie Bodem Beweging (TCBB) en de Mijnraad. Dat zijn onafhankelijke instanties.

Vergunninghouders zijn de afgelopen jaren regelmatig op de vingers getikt omdat de vergunningsvoorwaarden niet worden nageleefd.

6. Kan het college actie ondernemen om dergelijke overtredingen in de toekomst te voorkomen?

Antwoord:

De gemeente Heerenveen heeft geen taak bij toezicht en handhaving op naleving van vergunningsvoorwaarden, nog daargelaten de constatering dat de gemeente ook niet hiervoor is toegerust. Deze taak ligt bij het SodM. Wij zien voorsnog geen aanleiding om bij het SodM aan te dringen op verscherpte inspecties en adequate naleving. Het feit dat vergunninghouders regelmatig op de vingers zijn getikt, betekent volgens ons dat het SodM haar taak als toezichhoudende instantie serieus neemt.

7. Is het college bereid om bij het Staatstoezicht op de Mijnen aan te dringen op verscherpte inspecties en een adequate naleving van de vergunningsvoorwaarden?

Antwoord:

Zie antwoord bij vraag 6

Via Omrop Fryslân hebben wij gedeputeerde Hoogland afgelopen vrijdag horen zeggen zich voorlopig neer te leggen bij de voorgestelde schaderegeling voor de kleine gasvelden. Dit verbaast ons, want het voorstel is niet waar uitdrukkelijk om is gevraagd.

8. Onderschrijft het college deze uitspraken en waarom wordt hierbij afgeweken van de eerdere voorstellen?

Antwoord:

De Minister heeft het advies van de TCBB om te kiezen voor een omkering van de bewijslast niet overgenomen. De reden voor de Minister om dat niet te doen, is dat de situatie in Groningen te veel verschilt met die elders in het land. Hoofddregel in het Nederlandse recht is diegene die stelt schade te lijden als gevolg van gaswinning ook moet aantonen dat deze schade het gevolg is van de winning van gas. Gelet op het grote aantal schadegevallen in Groningen is het gerechtvaardigd om van dit beginsel af te wijken. Het is immers waarschijnlijk dat schade daar wordt veroorzaakt door gaswinning. Elders in Nederland is dat niet het geval. Eerder heeft de Raad van State ook al afwijzend geadviseerd over de omkering van de bewijslast.

Gedeputeerde Staten hebben zich nu op het standpunt gesteld dat de nieuwe regeling weliswaar geen omkering van de bewijslast inhoudt, maar tegelijkertijd de positie van de burger wel een stuk steviger maakt, in die zin dat de commissie mijnbouwschade ook nagaat wat de oorzaak van de schade is, ook al is duidelijk dat de schade niet door gas wordt veroorzaakt. Een omkering van de bewijslast gaat minder ver, aangezien een mijnbouwbedrijf zich zal beperken tot de vraag of de schade door gaswinning is veroorzaakt.

9. Wat heeft u gedaan om in aanloop naar het voorstel dat a.s. donderdag in de Tweede Kamer wordt behandeld het standpunt van de Provincie Fryslân klip en klaar duidelijk te maken, namelijk de uitdrukkelijke wens voor opname van omgekeerde bewijslast?

Antwoord:

Via onze vertegenwoordiging in de VNG en onze deelname in het platform gemeente met kleine gasvelden hebben wij zowel bij de minister als bij de leden van de Tweede Kamer gepleit voor de omkering van de bewijslast.

10. Bent u bereid voor donderdag 6 december 2020 aan de Tweede Kamer duidelijk te maken dat de provincie Fryslân niet kan instemmen met het ontbreken van de bepalingen ten aanzien van de omgekeerde bewijslast?

Antwoord:

Bedoeld zal zijn donderdag 6 februari 2020, aangezien de vaste kamer commissie voor Economische Zaken toen over dit onderwerp heeft gesproken. Deze datum ligt reeds achter ons.

In de nieuwe regeling is weliswaar niet voorzien in een omkering van de bewijslast, maar de nieuwe regeling gaat tegelijkertijd ook verder dan met de omkering van de bewijslast het geval zou zijn geweest. De reden voor ons om te pleiten voor een omkering van de bewijslast is dat het voor een gedupeerde inwoners vrijwel onmogelijk is aan te tonen dat de schade veroorzaakt wordt door gaswinning.

Het schadeprotocol komt hieraan tegemoet. Dat gebeurt weliswaar niet door een omkering van de bewijslast, maar voor ons college wel op een alleszins acceptabele wijze. Wat voor ons college hierin belangrijk is dat de gedupeerde inwoner niet meer zelf hoeft aan te tonen dat de schade wordt veroorzaakt door gaswinning. Die zorg neemt de commissie mijnbouwschade hem of haar uit handen. Ook zonder omkering van de bewijslast is in het schadeprotocol de positie van de burger die schade claimt versterkt, doordat de mijnbouwmaatschappijen gebonden zijn aan de uitspraak van de commissie. De individuele burger hoeft dit niet te doen. Voor hem blijft een gang naar de rechter altijd mogelijk

Dat maakt dat wij nu geen aanleiding zien om te blijven pleiten voor een omkering van de bewijslast.
